

## ERGENLERDE ALGILANAN EBEVEYN KABUL VE REDDİN PSİKOLOJİK SORUNLAR ÜZERİNE ETKİSİ

### THE EFFECTS OF PERCEIVED PARENTAL ACCEPTANCE AND REJECTION ON PSYCHOLOGICAL PROBLEMS IN ADOLESCENTS

Cemaliye DİREKTÖR\* , Mehmet ÇAKICI\*\*

**ÖZET:** Ebeveyn Kabul- Red Kuramı üzerine temellendirilmiş olan bu araştırmada ergenler tarafından algılanan ebeveyn kabul-reddi ile depresyon, anksiyete, hostilite, somatizasyon ve olumsuz benlik algısı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma örneklemini KKTC’de okumakta olan 10. ve 11. sınıf, 322 kız ve 170 erkek öğrenciden oluşmuştur. Deneklere Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği Anne ve Baba formları ve Kısa Semptom Envanteri uygulanmıştır. SPSS programına girilen veriler, korelasyon, t-testi, ANOVA ve regresyon analizi çerçevesinde değerlendirilmiştir. Deneklerin anne ve babalarını kabul edici algılama eğiliminde oldukları bulunmuştur. Anne ve babadan algılanan red ile depresyon, somatizasyon, anksiyete, hostilite ve olumsuz benlik algısı ölçümleri arasında düşük düzeyde ilişki olduğu belirlenmiştir. Anneden algılanan kontrol puanları yükseldikçe depresyon, somatizasyon, anksiyete, olumsuz benlik algısı ve hostilite puanlarının da arttığı tespit edilmiştir. Araştırma göstermiştir ki çalışmaya katılan ergenler, aileleri ile olan ilişkilerinde kaliteli bir bağ geliştirmişlerdir. Bu bulgular, EKAR Kuramı ile yapılan çalışmalarla uyumlu olmakla birlikte literatür çerçevesinde tartışılmıştır.

**Anahtar kelimeler:** ergen, kabul, red, psikolojik sorunlar

**ABSTRACT:** This study aims to evaluate the relationship between perceived mother – father acceptance or rejection of adolescents and depression, somatization, anxiety, hostility and negative self. 492 students (322 female and 170 male) in year 10 and 11 studying in the Republic of Northern Cyprus took part in the study. The Parental Acceptance – Rejection / Control Questionnaire and The Brief Symptom Inventory were administered. The data which was entered into the SPSS program was evaluated using t-test, ANOVA, correlations and regression analysis. The study found that adolescents perceived their mothers – fathers to be accepting. There low level relationship between rejection from mother-father and depression, somatization, anxiety, hostility and negative self. It was determined that depression, anxiety, somatization, hostility and negative self, in students living in the Turkish Republic of Northern Cyprus, are related to maternal control. Our research has shown that the adolescents who participated have developed a relationship of good quality with their parents. All the information collected is discussed in the light of literary evidence.

**Keywords:** adolescent, acceptance, rejection, psychological problems

## 1. GİRİŞ

Ergenlik dönemi hızlı, sürekli bir gelişim ve değişim dönemi olarak bilinmektedir. Çocukluktan erişkinliğe geçerken kişi, sadece fiziksel ve sosyal olarak değişmemekte aynı zamanda bilişsel, duygusal ve düşünsel olarak da değişmektedir (Karabekiroğlu, 2009). Ergenlik dönemindeki en önemli gelişimsel süreçlerden biri ayrışma ve bireyleşmedir. Ayrışma süreci ergenin anne, babadan duygusal olarak uzaklaşması olup ergenin kendisini bir miktar yalnız hissetmesi beklenen bir durumdur (Çuhadaroğlu Çetin ve diğ., 2004). Bu değişimler her alanda olduğu için alışma sürecinde yaşanacak sıkıntıların ergenleri, psikolojik sorunlara daha duyarlı hale getirdiği düşünülmüştür. Çocukluğa kıyasla uyum sağlanması gereken değişim alanları ve hızı artınca, ergenlikte ruh sağlığı sorunları olan kişi sayısı da artmaktadır (Kim, 2003). Akdemir ve Çuhadaroğlu Çetin’in (2008) yaptığı çalışmada en sık görülen tanıların erkekler için sırasıyla yıkıcı davranım bozukluğu, anksiyete bozuklukları, mental retardasyon ve duygudurum bozuklukları; kızlarda ise duygudurum bozuklukları, anksiyete bozuklukları, yıkıcı davranım bozuklukları, mental retardasyon ve somatoform bozukluk olduğu görülmüştür. Costello ve diğerleri (2006) ise sosyal fobi, panik bozukluk, madde kötüye kullanımı, majör depresyon ve yeme bozukluklarının başlangıcının ergenlik döneminde olduğunu belirtmişlerdir.

\* Yüksek Lisans Öğrencisi, Öğretim Görevlisi, Yakın Doğu Üniversitesi, e-posta: cemaliyedirektor@hotmail.com

\*\* Doç.Dr., Yakın Doğu Üniversitesi, e-posta: mcakici@neu.edu.tr

Anne-babalar çocuklarını belli bir noktaya kadar barındırma ve destekleme görevlerini üstlenmişlerdir. Çocuklar ise bu desteği olabildiğince uzun bir süre yaşama isteğindedirler (Plusi,

2007). Çuharadoğlu Çetin ve diğerlerinin (2004) yaptığı çalışmada ergenlerin %60'dan fazlası ailesiyle birlikte olmaktan huzur duyduğunu, ailesinin kendisine güvendiği ve takdir ettiğini belirtmiştir. Bu da genel olarak ergen aile ilişkilerinin olumlu olduğu yönünde bir bulgudur. Ebeveyn çocuk ilişkisinin kalitesinin çocuğun hayatında uzun yıllar süren, derin izler bırakması nedeniyle ebeveynlerin çocuklarına karşı kabullenici, destekleyici ve ilgili yaklaşımları büyük önem taşımaktadır (Önder ve Gülay, 2007).

Ebeveyn Kabul –Red Kuramı temel olarak kişilerarası, özellikle de çocuklukta algılanan ebeveyn kabul ve reddinin nedenlerini, çocuk ve yetişkinlerin davranışsal, bilişsel ve duygusal gelişimleri üzerine olası sonuçlarını ve diğer ilişkilerinin yaşam boyu gelişimini ve sosyalizasyonunu evrensel açıdan açıklamaya ve yordamaya çalışan bir kuramdır. Rohner, kuramında evrensel bir yaklaşımı benimseyerek insan davranışının kültürlerarası genellenebilir ilkelerini tanımlamayı amaçlamıştır (Rohner, 1986). Ebeveyn Kabul-Red (EKAR) Kuramı ebeveynliğin sıcaklık boyutunu açıklamaya çalışır (Rohner, 2005). EKAR Kuramı sıcaklığı ebeveynler ile çocuklar arasındaki sevgi bağının kalitesi olarak ifade eder. Bu her insan için geçerli bir boyuttur çünkü her insan çocukluğunda onu yetiştiren insanlarla ilişkide az ya da çok sevgi yaşamıştır (Rohner, 2005). Dünyanın her yerinde çocuklar, ebeveynlerinden ve diğer bağlanma figürlerinden olumlu yanıt (kabul) beklemektedir (Rohner, 2005). Ebeveynler sıcaklık davranışları ve çocuklarının değerlendirilmesinde özerklik kullanımı gibi çocukların empati ve olumlu sosyal davranışlarını destekleyen disiplin yöntemlerini kullanmaları ebeveyn kabulünün göstergelerinden biri olarak düşünülür (Clark ve Ladol, 2000). Sayı doğrusunun iki ucunun kabul ve red olarak temsil edildiği bu durum ebeveynliğin “sıcaklık boyutu” olarak kabul edilir (Rohner, 1986; Rohner ve diğ., 2007). Ebeveynler duygularını ifade etmek için fiziksel, sözlü ve sembolik davranışlar gösterirler (Kaurkoutas ve Erkman, 2011). Boyutun bir ucunda yer alan ebeveyn kabulü (sıcaklık), sevgi, bakım, ilgi, yardım ve destek gibi olumlu duygu ve davranışları içerir. Diğer uçta yer alan red ise bu olumlu duyguların yokluğu veya anlamlı şekilde çocuktan esirgenmesi ile çocuğu psikolojik veya fiziksel olarak inciten, çeşitli duygu ve davranışları ifade etmektedir (Kaurkoutas ve Erkman, 2011). Ebeveyn sevgisini fiziksel davranışlarla; öpme, sarılma, okşama veya sözel olarak; övme, övgü, çocuk hakkında olumlu yorumlar şeklinde ifade edebilir (Rohner ve diğ., 2007). Reddedici davranış sergileyen ebeveynler ise çocuklarından hoşlanmazlar ve onları onaylamazlar, disiplin stratejisi olarak da sert ve hor davranmayı tercih ederler. Sıcaklık boyutu, hem çocukla bakım vereni arasındaki sosyal etkileşime ait bir tutumu, hem de bu sosyal etkileşimin çocuğun zihnindeki tasarımına işaret eder. Kuramın en önemli hipotezi, kabul veya redde yol açan ebeveyn davranışlarının kültürlerarası değişim gösterebileceği ancak özellikle reddedilme algısının farklı toplumlarda kendilik değeriyle ilgili benzer sonuçlar doğuracağıdır (Rohner, 1986). 15 farklı ülkede 7563 denekten elde edilen 43 çalışmanın değerlendirildiği meta analiz sonucunda, algılanan ebeveynliğe ait kabulün, evrensel olarak, psikolojik uyum ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Khaleque ve Rohner, 2002).

Kontrol ise EKAR Kuramının ilgilendiği bir diğer boyuttur. Kontrol ile ebeveynin çocuğun davranışlarını ne kadar sınırladığı veya kısıtladığı ve bu sınırlamaların ne kadar zorlandığı kastedilmektedir. Çocuklarının davranışlarını nadiren kontrol eden ebeveynler kuramda “izin verici” (düşük düzeyde kontrollü) olarak çocuklarının davranışlarını dakika dakika kontrol eden ebeveynler ise “kısıtlayıcı” (yüksek düzeyde kontrollü) olarak tanımlanırlar. Bu boyutun bir ucunda hiç kontrol olmaması yer alır ki ebeveynler çocuğa hiçbir kural getirmez ya da sadece çocuğun güvenliği ve fiziksel sağlığı için gereken kontrolü sağlarlar ve ebeveyn çocuğun yaptıklarına karşı yönlendirici değildir. Çocuğun kendi yolunu bulmasına ve kendi kararlarına bütünüyle izin verir. Kontrol boyutunun diğer ucunda ise aşırı kontrol vardır ki burada da ebeveynler birçok durum ve ortamda çocuğuna çok fazla kural ve kısıtlama getirir ve onu bu kurallara uymaya zorlar. Davranışlarını her an takip eder ve çocuğun ebeveyni olmadan belli becerileri edinmesini, özerkliğini kazanmasını kısıtlar

(Rohner ve Rohner, 1981). Kındap ve diğerlerinin (2008) yaptığı çalışmada ebeveynin uyguladığı psikolojik kontrolün suç işleme, saldırganlık, riskli davranışlar ve karşı gelme gibi olumsuz davranışlarla; depresyon, kaygı, içsel sıkıntı ve düşük benlik saygısı gibi psikolojik özelliklerle ve akademik başarısının düşük olmasıyla pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Ebeveynler, psikolojik kontrol davranışlarıyla kendi psikolojik güçlerini ve çocukla ilişkilerindeki pozisyonlarını koruma pahasına onların psikolojik ihtiyaçlarına duyarız kalarak benlik gelişimlerini aksatabilirler (Pietromonaco & Borrett, 2000).

Khaleque (2007), ebeveyn reddi ile çocukların psikolojik uyumu arasında evrensel bir ilişki olduğunu göstermiştir. “Tüm etnik gruplarda, ırklarda, kültürlerde, dillerde, cinsiyetlerde ve coğrafik sınırlarda bu kuramın desteklenmediği bir popülasyon henüz bulunamamıştır.” Yapılan 43 çalışmada, reddin hem çocuklukta hem de yetişkinlikte psikolojik uyum ve davranışsal işlevlerle negatif yönde bir ilişki olduğu evrensel olarak gözlenmiştir (Khaleque ve Rohner, 2005). Çocukların uyumu ve iyilik hali, kişilerarası kabul ve red deneyimleri (sosyal çevrelerinde sağladıkları) ile ilişkilidir (Erkman, 2003). Kabul edici, sıcak ebeveynler uyumlu ve mutlu çocuklara sahip olma eğilimindedirler (Rohner, 2004). Aksine reddedici ebeveynler ise düşük uyuma sahip çocuklara sahip olmaktadır (Rohner, 2004). Akıl sağlığı için en önemli etkenin algılanan ebeveyn reddi olduğu şiddetle kabul edilmektedir (Khaleque ve Rohner, 2002; Rohner ve Britner, 2002). Algılanan ebeveyn kabulü, çocukların psikolojik uyumu, davranışsal işlevleri ve dünya görüşleri ile pozitif yönde anlamlı olduğu Ebeveyn Kabul Red Kuramı çalışmaları ile gösterilmiştir (Khaleque ve Rohner, 2002). Kim ve diğerlerinin (2006) yaptığı çalışmada ebeveyn reddinin ergenlerin bildirdiği psikolojik sorunlarla %27-46 varyans aralığında ilişkili olduğu bulunmuştur. Bir çocuk nerede olursa olsun ailesinden sevgi görüyorsa kendini iyi ve yetkin hisseder, otoriteye karşı saldırgan ve düşmanca davranma problemi az olur, uygun duygusal tepkiler verir, güvene ve olumlu dünya görüşüne sahip olur. Çocuğun psikolojik ve sosyal gelişiminde ebeveyn kabulünün önemli olduğu, ebeveyn kabul red araştırmalarının geniş ölçüde kabul edilir (Lila, Garsia ve Garsia, 2007; Işık, 2010).

Anne-babadan algılanan kabulün ergenlerin psikolojik uyumuna katkıda bulunacağı gibi algılanan reddin de psikolojik sorunlarla ilişkili olabileceği düşünülmüştür. Ergenlik dönemi bireyselleşme görevinin üstlendiği önemli bir gelişim dönemidir ve bu dönemde ebeveynlerin kontrol düzeylerinin de psikolojik sorunlarla ilişkili olabileceği akla gelmektedir. Bu çalışmada 15-17 yaş ergenlerin anne babası ile ilişkilerinde kabul veya red algılamalarına bağlı olarak depresyon, somatizasyon, hostilite, olumsuz benlik ve anksiyete gibi psikolojik sorunların ortaya çıkmasını etkileyip etkilemediği araştırılmış ve şu sorulara yanıt aranmıştır. Araştırmaya katılan;

1. Ergenlerin anne-babadan algıladıkları kabul-red düzeyi nedir?
2. Ergenlerin genel psikolojik uyumları ne düzeydedir?
3. Ergenlerin anne-babalarından algıladıkları kabul-red ile psikolojik sorunlar arasında ilişki var mıdır?
4. Ergenlerin anne-babalarından algıladıkları kontrol ile psikolojik sorunlar arasında ilişki var mıdır?

## 2. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırmaya uygun veriler toplanmış ve betimsel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır.

### 2.1 Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2010-2011 eğitim öğretim yılı ilkbahar döneminde KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı Genel Lise ve Kolejlerdeki 10 ve 11. sınıf öğrenciler oluşturmaktadır. Toplamda 8 lise olmak üzere Genel Liselerden; Lefkoşa'da “Lefkoşa Türk Lisesi”, Güzelyurt'ta “Kurtuluş Lisesi”, Girne'de “Anafartalar Lisesi” ve Gazimağusa'da “Namık Kemal Lisesi”, Kolejlerden; Lefkoşa'da “Türk Maarif Koleji”, Güzelyurt'ta “Güzelyurt Türk Maarif Koleji”, Girne'de “19 Mayıs Koleji” ve Gazimağusa'da “Gazimağusa Türk Maarif Koleji” öğrencilerinden 600 kişilik

örneklem grubu oluşturulmuştur. Okula giden öğrenci sayıları dikkate alınarak kolejlerden 50'şer, genel liselerden ise 100'er öğrenci çalışmaya katılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin maddeleri boş bırakanlar ile anne-babalarından birini veya her ikisini kaybeden çocuklar, grup kapsamı dışında tutularak bu çocuklardan elde edilen veriler analiz işlemlerinin dışında bırakılarak örneklem 492 kişiden oluşturulmuştur. Bunların %65,4'ü (n=322) kız ve %34,6'sı (n=170) erkektir.

## 2.2 Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplamak amacıyla Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeği (EKRÖ/K) Çocuk Formunun Anne-Baba değerlendirmesi ve Kısa Semptom Envanteri (KSE) kullanılmıştır. Ayrıca araştırmacı tarafından hazırlanan genel bir bilgi formu eklenmiştir. Genel Bilgi Formu, çocuğun cinsiyeti ve yaşı, kardeş ile ilgili bilgiler, doğum yeri, ebeveynlerin eğitim düzeyi gibi demografik bilgileri edinmek için oluşturulmuştur. Anne-babaların eğitim düzeyi en son bitirilen derece üzerinden 1 ile 7 arasında değerlendirilmiştir.

Ebeveyn Kabul-Red/Kontrol Ölçeğinin çocuk formu, çocuk tarafından algılanan ebeveyn reddini ve ebeveyn kontrolünü değerlendirmek üzere geliştirilmiştir. Ölçek, Rohner, Saavedra ve Granum (1978) tarafından EKRÖ olarak geliştirilmiş daha sonra, Kontrol Ölçeğinin eklenmesi ile EKRÖ/K 73 maddelik son halini almıştır. Ebeveyn reddi 1) Sıcaklık (tersi soğukluk) (örn. "Benimle sıcak ve sevgi dolu konuşur." (20 madde), 2) Düşmanlık (örn. "Benimle alay eder ve dalga geçer." (15 madde), 3) Kayıtsızlık ve ihmal (örn. "Benim için yapması gereken şeyleri unuttur." (15 madde), 4) Ayrışmamış reddetme (örn. "Benden hoşlanmıyor gibi." (10 madde), Kontrol ise (örn. "Dışarıya çıktığım zaman, eve kesin olarak saat kaçta dönmem gerektiğini bana söyler") 13 maddelik Kontrol Ölçeği tarafından değerlendirilmektedir. Ölçeğin "hiçbir zaman doğru değil" maddesi "1", "nadiren doğru" maddesi "2", "bazen doğru" maddesi "3" ve "hemen her zaman doğru" maddesi ise "4" puan şeklinde değerlendirilmektedir. Sıcaklık/sevgi alt ölçeğinin tüm ve kayıtsızlık/ihmal alt ölçeğinin 7 maddesi ters puanlanmaktadır. Yüksek puanlar algılanan minimum sıcaklığı maksimum reddi göstermektedir. Rohner (2002) tarafından yapılan meta-analiz çalışmasında EKRÖ/K'nın çocuk formunda ebeveyn reddine ait iç tutarlık .89, Kontrol ölçeğine ait iç tutarlık ise .71 olarak bulunmuştur. EKRÖ Türkçe'ye ilk olarak Erdem (1990) tarafından uyarlanmıştır. EKRÖ/K ise Erkman (2003) tarafından yapılmıştır. Çocuklardan elde edilen verilere göre anne formuna ait iç tutarlık sıcaklık için .91, düşmanlık için .87, kayıtsızlık için .86, ayrışmamış red için .81 ve kontrol için .74 olarak bulunmuştur. Anne algısına ait toplam iç tutarlık .81 olarak bulunmuştur. Baba formuna ait iç tutarlık sıcaklık, düşmanlık, kayıtsızlık, ayrışmamış red ve kontrol için sırasıyla, .94, .91, .86, .58, .76 ve toplam iç tutarlık ise .85 olarak bulunmuştur. Araştırmada EKRÖ/K çocuk formunun 73 maddelik hem anne hem de baba formunun Türkçe uyarlaması kullanılmıştır.

SCL-90 genel bir psikopatoloji değerlendirmesi yapmaya yönelik bir araçtır. Degoratis (1992) tarafından geliştirilen KSE, SCL-90 olarak bilinen 90 maddelik Semptom Belirleme Listesi'nin kısaltılmış, yaklaşık olarak 5-10 dakika içinde doldurulabilen bir formudur. KSE, 53 maddeden oluşan Likert tipi bir ölçektir. Maddeler "hiç" ve "çok fazla" ifadelerine karşılık gelen 0-4 değerleri arasında derecelendirilmiştir. Dokuz alt ölçek, üç global indeks ve ek maddelerden oluşmaktadır. Ölçeğin orijinalinde 'somatizasyon', 'obsesif-kompulsif bozukluk', 'kişilerarası duyarlılık', 'depresyon', 'anksiyete', 'hostilite', 'fobik anksiyete', 'psikotizm' ve 'paranoid düşünceler' alt ölçekleri bulunur. Global indeksler ise rahatsızlık ciddiyeti indeksi, belirti toplamı ve semptom rahatsızlık indeksi olarak adlandırılır. KSE'nin TC uyarlaması Şahin ve Durak (1994) tarafından yapılmıştır. Türkiye örneklemini için geçerli alt ölçekler şöyle sıralanmıştır; somatizasyon, depresyon, anksiyete, hostilite ve olumsuz benlik. Şahin ve ark. (2002) ergenleri için kullanımına ilişkin yaptıkları çalışmada depresyon (14 madde), somatizasyon (7 madde), anksiyete (17 madde), olumsuz benlik (9 madde) ve hostilite (4 madde) olmak üzere 5 faktör saptamışlardır. Alt ölçeklerin güvenirlik katsayıları .70 ile .88 arasında değişmektedir. Alt ölçek puanlarına ait iç tutarlılık katsayıları depresyon için .88, anksiyete için .84, olumsuz benlik için .74, somatizasyon için .70 ve hostilite için .73 ve ölçeğin toplam puanına ait iç tutarlılık katsayısı ise .94 olarak bulunmuştur.

### 3. BULGULAR

Araştırmaya katılan ergenlerin cinsiyete göre anne-babalarından algıladıkları kabul ve reddin düzeylerini belirlemek için frekans ve yüzdelik değerleri Tablo 1 de verilmiştir.

**Tablo 1. Ergenlerin Anne-Babalarından Algıladıkları Kabul ve Red Puanlarının Frekans ve Yüzdelik Dağılımı**

	Anne Kabul		Anne Red		Baba Kabul		Baba Red	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kız	292	59.3	30	6.1	284	57.7	38	7.7
Erkek	151	30.7	19	3.9	139	28.3	31	6.3
Toplam	443	90	49	10	423	86	69	14

Tablo 1 de görüldüğü gibi ergenlerin %90'ı (n=443) annelerini, %86'sı (n=423) ise babasını kabul edici algıladıkları bulunmuştur.

Araştırmaya katılan ergenlerin anneden ve babadan algıladıkları kabul/reddin depresyon, anksiyete, somatizasyon, hostilete ve olumsuz benlik algısı ile ilişkisine dair korelasyon sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

**Tablo 2. Ergenlerin Annelerinden Algıladıkları Kabul/Reddin Depresyon, Anksiyete, Somatizasyon, Hostilite ve Olumsuz Benlik Algısı ile İlişkisini Gösteren Korelasyon Sonuçları**

Anne Kabul/Red	p	r	Baba Kabul/Red	p	r
Depresyon	.000**	.279	Depresyon	.000**	.315
Anksiyete	.000**	.333	Anksiyete	.000**	.346
Somatizasyon	.000**	.271	Somatizasyon	.000**	.273
Hostilite	.000**	.299	Hostilite	.000**	.305
Olumsuz Benlik Algısı	.000**	.341	Olumsuz Benlik Algısı	.000**	.353

p\*\*<.01

Anneden algılanan red ile depresyon, anksiyete, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilete puanları anlamlı düzeyde ilişkilidir (p<.01). İlgili korelasyon katsayıları anksiyete için r=.333, olumsuz benlik için r=.341. Elde edilen katsayılar incelendiğinde düşük düzeyde ilişki olduğu görülmüştür. Babadan algılanan red ile depresyon, anksiyete, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilete puanları anlamlı düzeyde ilişkilidir (p<.01). ilgili korelasyon katsayıları depresyon için r=.315, anksiyete için r=.346, olumsuz benlik için r=.353, hostilete için r=.305. Elde edilen katsayılar incelendiğinde düşük düzeyde ilişki olduğu görülmüştür. İlgili sorunlar incelendiğinde olumsuz benlik algısının diğerlerine göre daha yüksek düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Babadan algılanan reddin anneden algılanan redde göre de daha yüksek düzeyde ilişkili olduğu gözlenmiştir.

Araştırmaya katılan ergenlerin anne ve babalarından algıladıkları kontrol ile depresyon, anksiyete, somatizasyon, hostilite ve olumsuz benlik algısı arasındaki ilişkiye dair korelasyon sonuçları Tablo 3'te sunulmuştur.

**Tablo 3. Ergenlerin Anne ve Babalarından Algıladıkları Kontrolün Depresyon, Anksiyete, Somatizasyon, Hostilite ve Olumsuz Benlik Algısı İle İlişkisini Gösteren Korelasyon Sonuçları**

Anne Kontrol	p	r	Baba Kontrol	p	r
Depresyon	.000**	.180	Depresyon	.003**	.133
Anksiyete	.000**	.173	Anksiyete	.003**	.134
Somatizasyon	.000**	.175	Somatizasyon	.005**	.128
Hostilite	.000**	.163	Hostilite	.000**	.166
Olumsuz Benlik Algısı	.001**	.153	Olumsuz Benlik Algısı	.045**	.090

p\* <.05;

p\*\* <.01

Anneden algılanan kontrol ile depresyon, anksiyete, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilite puanları anlamlı düzeyde ilişkilidir (p<.01). Babadan algılanan kontrol ile depresyon, anksiyete, olumsuz benlik, somatizasyon ve hostilite puanları anlamlı düzeyde ilişkilidir (p<.01).

Araştırmaya katılan ergenlerin anne ve babalarından algıladıkları kabul/red ve kontrol ile depresyon, anksiyete, somatizasyon, hostilite ve olumsuz benlik algısı arasındaki ilişkiye dair regresyon sonuçları sırasıyla Tablo 4, 5, 6, 7 ve 8 de verilmiştir.

**Tablo 4. Ergenlerin Anne-Babalarından Algıladıkları Kabul/Red ve Kontrolün Depresyonun Yordanmasına İlişkin Regresyon Sonuçları**

Değişken	B	Standart Hata	$\beta$	t	p
Sabit	1.282	2.302		0.557	.578
Anne Kabul/Red	6.524	1.720	0.168	3.793	.000**
Baba Kabul/Red	6.565	1.483	0.197	4.426	.000**
Sabit	4.360	2.877		1.515	.130
Anne Kontrol	0.249	0.086	0.154	2.898	.004**
Baba Kontrol	0.072	0.080	0.048	0.904	.367

p\*\* <.01

Analiz sonuçları incelendiğinde, anne-baba kabul/reddin depresyonun bir yordayıcısı olduğu görülmüştür.  $R=0.285$ ,  $r^2=0.081$ ,  $F(2,489)=21.661$ ,  $p<.01$ . Depresyona ilişkin varyansın %8'inin anne-baba kabul/reddi ile açıklandığı ifade edilebilir. Analiz sonuçları incelendiğinde, anneden algılanan kontrolün depresyonun bir yordayıcısı olduğu görülmüştür,  $p<.01$ . Babadan algılanan kontrolün ise depresyonun bir yordayıcısı olduğu görülmemiştir.  $R=0.185$ ,  $r^2=0.034$ ,  $F(2,489)=8.656$ ,  $p>.01$ . Depresyona ilişkin varyansın %3'ünün anne-babadan algılanan kontrol ile açıklandığı ifade edilebilir.

**Tablo 5. Ergenlerin Anne-Babalarından Algıladıkları Kabul/Red ve Kontrolün Anksiyetenin Yordanmasına İlişkin Regresyon Sonuçları**

Değişken	B	Standart Hata	$\beta$	t	p
Sabit	0.358	2.124		0.169	.866
Anne Kabul/Red	5.832	1.587	0.162	3.675	.000**
Baba Kabul/Red	6.774	1.369	0.219	4.950	.000**
Sabit	4.037	2.670		1.512	.131
Anne Kontrol	0.214	0.080	0.143	2.678	.008**
Baba Kontrol	0.077	0.074	0.053	1.038	.300

$p^{**} < .01$

Analiz sonuçları incelendiğinde, anne-baba kabul/reddin anksiyetenin bir yordayıcısı olduğu görülmüştür.  $R=0.300$ ,  $r^2=0.090$ ,  $F(2,489)=24.101$ ,  $p<.01$ . Anksiyeteye ilişkin varyansın %9'unun anne-baba kabul/reddi ile açıklandığı ifade edilebilir. Analiz sonuçları incelendiğinde, babadan algılanan kontrolün anksiyetenin bir yordayıcısı olduğu görülmemiştir.  $R=0.179$ ,  $r^2=0.032$ ,  $F(2,489)=8.089$ ,  $p>.01$ . Anneden algılanan kontrolün ise anksiyetenin bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur,  $p<.01$ . Anksiyeteye ilişkin varyansın %3'ünün anne-babadan algılanan kontrol ile açıklandığı ifade edilebilir.

**Tablo 6. Ergenlerin Anne-Babalarından Algıladıkları Kabul/Red ve Kontrolün Somatizasyonun Yordanmasına İlişkin Regresyon Sonuçları**

Değişken	B	Standart Hata	$\beta$	t	p
Sabit	1.503	0.902		1.666	.096
Anne Kabul/Red	2.673	0.674	0.176	3.984	.000**
Baba Kabul/Red	2.429	0.581	0.186	4.178	.000**
Sabit	0.179	1.128		0.159	.874
Anne Kontrol	0.095	0.034	0.150	2.823	.005**
Baba Kontrol	0.026	0.031	0.045	0.847	.398

$p^{**} < .01$

Analiz sonuçları incelendiğinde, anne-babadan algılanan kabul/reddin somatizasyonun bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur ( $p<.01$ ).  $R=0.282$ ,  $r^2=0.08$ ,  $F(2,489)=21.192$ ,  $p<.01$ . Somatizasyona ilişkin varyansın %8'inin anne-babadan algılanan kabul/red ile açıklandığı ifade edilebilir. Analiz sonuçları incelendiğinde, babadan algılanan kontrolün somatizasyonun bir yordayıcısı olduğu görülmemiştir.  $R=0.179$ ,  $r^2=0.032$ ,  $F(2,489)=8.095$ ,  $p>.01$ . Anneden algılanan kontrolün ise

somatizasyonun bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur,  $p < .01$ . Somatizasyona ilişkin varyansın %3'ünün anne-babadan algılanan kontrol ile açıklandığı ifade edilebilir.

**Tablo 7. Ergenlerin Anne-Babalarından Algıladıkları Kabul/Red ve Kontrolün Hostilitenin Yordanmasına İlişkin Regresyon Sonuçları**

Değişken	B	Standart Hata	$\beta$	t	p
Sabit	0.054	0.770		0.070	.944
Anne Kabul/Red	2.429	0.575	0.186	4.222	.000**
Baba Kabul/Red	2.307	0.496	0.205	4.650	.000**
Sabit	1.261	0.968		1.302	.194
Anne Kontrol	0.056	0.029	0.103	1.934	.054
Baba Kontrol	0.055	0.027	0.110	2.064	.040

$p^{**} < .01$

Analiz sonuçları incelendiğinde, anne-babadan algılanan kabul/reddin hostilitenin bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur.  $R=0.306$ ,  $r^2=0.093$ ,  $F(2,489)=25.188$ ,  $p < .01$ . Hostiliteye ilişkin varyansın %9'unun anne-babadan algılanan kabul/red ile açıklandığı ifade edilebilir. Analiz sonuçları incelendiğinde, anne-babadan algılanan kontrolün hostilitenin bir yordayıcısı olduğu görülmemiştir.  $R=0.187$ ,  $r^2=0.035$ ,  $F(2,489)=8.866$ ,  $p > .01$ . Hostiliteye ilişkin varyansın %3'ünün anne-babadan algılanan kontrol ile açıklandığı ifade edilebilir.

**Tablo 8. Ergenlerin Anne-Babalarından Algıladıkları Kabul/Red ve Kontrolün Olumsuz Benlik Algısının Yordanmasına İlişkin Regresyon Sonuçları**

Değişken	B	Standart Hata	$\beta$	t	p
Sabit	2.647	1.065		2.485	.013
Anne Kabul/Red	3.956	0.786	0.216	4.970	.000**
Baba Kabul/Red	3.598	0.686	0.228	5.242	.000**
Sabit	1.474	1.386		1.078	.282
Anne Kontrol	0.113	0.041	0.146	2.770	.006**
Baba Kontrol	0.006	0.038	0.009	0.169	.866

$p^{**} < .01$

Analiz sonuçları incelendiğinde, anne-babadan algılanan kabul/reddin olumsuz benlik algısının bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur ( $p < .01$ ).  $R=0.346$ ,  $r^2=0.120$ ,  $F(2,489)=33.333$ ,  $p < .01$ . Olumsuz benlik algısına ilişkin varyansın %12'sinin anne-babadan algılanan kabul/red ile açıklandığı ifade edilebilir. Analiz sonuçları incelendiğinde, babadan algılanan kontrolün olumsuz benlik algısının bir yordayıcısı olduğu görülmemiştir.  $R=0.153$ ,  $r^2=0.023$ ,  $F(2,489)=5.882$ ,  $p > .01$ . Anneden algılanan



kontrolün ise olumsuz benlik algısının bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur ( $p<.01$ ). Olumsuz benlik algısına ilişkin varyansın %2'sinin anne-babadan algılanan kontrol ile açıklandığı ifade edilebilir.

#### 4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma göstermiştir ki ergenlerin büyük bir çoğunluğu anne-babalarını kabul edici algılamaktadırlar. Literatür bulguları incelendiğinde ergenlerin anne-babalarını kabul edici algılama eğiliminde oldukları gözlenmiştir. Sosyokültürel farklılıklar doğaüstü inançları olumlu kabul eden topluluklarda bireylerin anne-babalarını diğer toplumlara göre daha kabullenici algıladıkları gözlenmiştir (Conner ve Malpass,1994). Türk toplumunda doğaüstü güçler cömert, bağışlayıcı ve destekleyici algılandığından elde edilen bulgu, beklenen bir durumu göstermektedir. Yıldırım Ekmekçi (2008)'nin yaptığı çalışmada da benzer bulgular elde edilmiştir. Dwairy'nin (2010) yaptığı çalışma ise Batı toplumlarının Ürdün gibi doğu kültürlerinden daha çok ebeveyn kabulü algıladıklarını ortaya koymuştur. Sıcaklık ve sevgi çocuk için önemli bir ihtiyaçtır (Ansari, 2002). Yapılan araştırma göstermiştir ki Kıbrıs'ta yaşayan ergenler, anne-babalarından sıcaklık algılamışlardır. Lerner (2002), olumlu ebeveyn-ergen etkileşiminde düşmanlığın olmadığı, sıcak ve yakın ilişkinin ergenin psikolojik ve sosyal sağlığı ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. EKAR, sıcaklık boyutunu ebeveyn-çocuk arasındaki ilişkinin kalitesi olarak değerlendirmektedir (Rohner ve diğ. 2007)

Kültürümüzde ebeveyn kontrolünün olumlu algılandığı, çoğu zaman ilgi olarak yorumlandığı pek çok çalışmada vurgulanmıştır. Kağıtçıbaşı (1990); Türk ailesinde sevgi ve kontrole birlikte rastlandığını bildirmiştir. Fişek (1982); Türkiye'de çocuk yetiştirilirken uygulanan disiplin tarzının, çocuğun dış denetime bağımlı olmasına neden olduğu üzerinde durmuştur. Ebeveyn reddi, akıl sağlığı açısından en önemli etken olarak kabul edilmektedir (Khaleque ve Rohner, 2002; Rohner ve Britner, 2002). Şirvanlı-Özen'in (2009) yapmış olduğu çalışmada cinsiyet farkı olmaksızın ergenlerin benlik algıları ile annelerinden algıladıkları kabul/ilgi arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Becker, ebeveyn tarafından reddedilmenin, ebeveyn saldırganlığının, çocuklarda saldırganlık ve bazı davranış problemlerine yol açtığını ifade etmiştir, reddedilmiş çocukların daha düşmanca ve saldırgan davranmaya eğilimli olduğunu ve kabul edilmiş olanlara oranla dünyaya bakışlarının daha olumsuz olduğunu iddia etmiştir (Rohner, 2002). Bu konuyla ilgili araştırmalara göre; (Özdiker, 2004) çocukların ebeveyn kabul ve red davranışını algılayışı erkeklerin, annelerinin gösterdiği saldırganlık ve kin davranışını algılamalarının kızlarda daha yüksek olduğudur. Annelerin saldırganlık ve kin davranışı arttıkça, çocuğun bu saldırganlık ve kin davranışını algılama oranı da artmaktadır. Yapılan çalışmada algılanan kabul/red ile depresyon, somatizasyon, hostilite, anksiyete ve olumsuz benlik algısı arasında ilişki bulunmuştur. Wale ve arkadaşları (2008) yaptıkları bir çalışmada ebeveyn den algılanan reddin depresif semptomlarla ilişkili olduğu bulunmuştur. Rohner ve Britner (2002) de yaptıkları çalışmada ebeveyn reddinin çeşitli akıl sağlığı sorunları ile ilişkili olduğu bulunmuştur.

Anneden algılanan kontrolün depresyon ile ilişkili olması, Park'ın (2009) TC'de yaptığı çalışma ile benzer bulgular olduğu dikkat çekmiştir. Ebeveyn kontrolü arttıkça depresif semptomların arttığı bulunmuştur. 9 ülkede yapılmış kapsamlı bir çalışma ise doğu ülkelerinin batı ülkelerine göre daha yüksek düzey kontrole sahip olduğunu göstermiştir. Batı kültüründe babadan algılanan kontrolün çocukların psikolojik sorunları ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Dwairy ve Achovi, 2010). Literatür bulguları ile karşılaştırıldığında benzer bulgular elde edilmesine rağmen elde edilen farklılıkların kültürel özelliklerden kaynaklandığı düşünülmüştür. Anneden algılanan kontrolün depresyon, anksiyete, olumsuz benlik algısı ve somatizasyonun bir yordayıcısı olduğu gözlenmiştir. Çeşitli araştırmalar göstermiştir ki ergenler kısıtlayıcı kontrolü yaşamak istememektedirler. Kındap ve arkadaşlarının (2008) yaptığı çalışmada kızların algıladığı psikolojik kontrol arttıkça hem içselleştirme (depresyon, anksiyete gibi) hem de dışsallaştırma (hostilite, davranım bozukluğu gibi) problemlerinin arttı; erkeklerde ise sadece dışsallaştırma sorunlarının arttığı gözlenmiştir. Yıldırım Ekmekçi'nin (2008) yaptığı çalışma da algılanan red ve kontrolün artması ile olumsuz benlik algısının arttığını göstermiştir. Dwairy (2010) ise algılanan kontrol ile psikolojik rahatsızlıklar arasında negatif ilişki olduğunu bildirmiştir. Park'ın (2009) yaptığı çalışmada ise ebeveyn kontrolü ile depresyon pozitif, kendine saygı ise negatif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur. Geleneksel Türk Aile yapısında kontrol

ilgi ile birlikte algılanmaktadır. Ancak KKTC’de kontrol, özellikle anneden algılanan kontrol psikolojik rahatsızlıklarla pozitif yönde ilişkilidir. Bu da kültürlerarası farklılık ile açıklanabilmektedir.

Özet olarak, psikolojik bozukluklarda kültürler arasında farklılık olduğuna dair bulguların yanı sıra literatür ile uyumlu bulgular da yer almaktadır. Ülkemizde de diğer ülkelerde olduğu gibi anne-baba ile olan ilişkinin kalitesi ile psikolojik sorunlar arasında ilişki bulunmuştur. Anneden algılanan kontrolün psikolojik sorunların babadan algılanan kontrolden daha fazla yordayıcı olduğu önemli bir bulgudur. Araştırmamız, ergenlik döneminde psikolojik sağlık açısından aile ilişkilerinin önemine vurgu yapmaktadır.

## 5. ÖNERİLER:

Çalışmamızda elde edilen bulgular, anne-baba ile olan ilişkinin kalitesinin ergen ruh sağlığı açısından önemini tekrarda ortaya koymuştur. Türk toplumunca kontrolün sevginin bir göstergesi olmasına ilişkin görüşlerin tersine, aşırı kontrolün psikolojik sorunlarla ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu bulgu ile anne-babaların ergenler üzerinde kurdukları kontrolün düzeyini gözden geçirmeleri ve aşırı kontrole sahip ailelere eğitimlerin verilmesi önerilmektedir. Ailelere ilişkin bilgilendirme toplantılarının okullarda yaygınlaştırılması ve farklılık yaratılarak ergen ruh sağlığına katkı sağlanması gerekmektedir.

Yapılan çalışmada tek ölçek kullanılarak ergenlerin semptomları taranmıştır. Yeni çalışmalarda birden fazla değerlendirme aracının kullanılması önerilmektedir. Böylece verilerin güvenilirliğinin artacağı düşünülmektedir. Anne-babadan algılanan kabul/reddin dışında akran, öğretmen, kardeş gibi sosyal çevrenin kabul/red algılarının değerlendirilmesi ile ergenlerin sorunlarına yönelik daha fazla bilgi edinileceği düşünülmüştür.

## KAYNAKLAR

- Akdemir, D. ve Çuhadaroğlu Ç, F. (2008). Çocuk ve Ergen Psikiyatrisine Başvuran Ergenlerin Klinik Özellikleri. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*. 15(1), 5-14.
- Ansari, Z.A. (2002). Parental Acceptance-Rejection of Disabled Children in Non-Urban Pakistan. *North American Journal of Psychology*, 4, (1), 121-128.
- Clark, K. E. ve Ladd, G.W. (2000). Connectedness and Autonomy Support in Parent-Child Relationships: Link’s to Children’s Socioemotional Orientation and Peer Relationships. *Developmental Psychology*, 36, 485-498.
- Conner, W.S. ve Malpass, R.S. (1994). Patterns of Parenting: The Warmth Dimension in Cross-Cultural Perspective. Reading in Psychology and Culture. *Journal of Needham Heights*, 28-35.
- Costello, E.J., Foley, D.L. ve Angold, A. (2006). 10 Year Research Update Review: The Epidemiology of Child and Adolescent Psychiatric Disorders: II. Developmental Epidemiology. *Journal of American Academy of Child and Adolescence Psychiatry*, 45 (1), 8-25.
- Çuhadaroğlu Ç, F., Canat, E., Şenol, S., Rugancı, N., Öncü, B., Gündüz Hoşgör, A., Işıklı, S. ve Avcı, A. (2004). *Ergen ve Ruhsal Sorunları: Durum Saptama Çalışması*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Raporları, Sayı: 4
- Derogatis, L.R. (1992). *The Brief Symptom Inventory-BSI Administration, Scoring and Procedures Manual-III. USA: Clinical Psychometric Research*.
- Dwairy, M. ve Achovi, M. (2010). Parental Control: A Second Cross-Cultural Research on Parenting and Psychological Adjustment of Children. *Journal of Child and Family Studies*. 19, (1), 16-22.
- Erkman, F. (2003). Turkish Childrens’ Perception of Parental Warmth, Corporal Punishment and Psychological Adjustment. *SCCR 32nd Annual Meeting*, Charleston South Carolina.
- Fişek, G.O. (1982) Psychopathology and the Turkish family: a family systems theory analysis. Ç. Kağıtçıbaşı (ed.) içinde *Sex roles, family and community in Turkey*. Bloomington, Indiana: Indiana University Press.
- Işık, B. (2010). *Algılanan Ebeveyn Kabul/Red/Kontrol Kişilik Özellikleri ve Baş Etme Stratejilerinin Psikolojik Yakınlıklar Üzerindeki Rolünün İncelenmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi. ODTÜ. Ankara.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1990). *İnsan, Aile, Kültür*. Remzi Kitabevi
- Karabekiroğlu, K. (2009). *Anne Babalar için Ergen Ruh Sağlığı Rehberi*. İstanbul: Say Yayınları
- Khaleque, A. (2007). Parental Acceptance-Rejection Theory: Beyond Parent-Child Relationship. *International Society for*

*Interpersonal Acceptance-Rejection: 1(1), 2-4.*

- Khaleque, A. ve Rohner, R.P. (2002). Perceived Parental Acceptance-Rejection and Psychological Adjustment: A Meta-Analysis of Cross-Cultural and Intercultural Studies. *Journal of Marriage and The Family*: 64, 54-64.
- Kındap, Y., Sayıl, M. ve Kumru, A. (2008). Anneden Algılanan Kabulün Niteliği ile Ergenin Psikososyal Uyumu ve Arkadaşlıkları Arasındaki İlişki: Benlik Değerinin Aracı Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*: 23(61), 92-107
- Kim, Y.H. (2003). Correlation of Mental Health Problems with Psychological Constructs in Adolescence: Final Results From a 2-Year Study. *International Journal of Nursing Studies*, 40(2), 115-124
- Kim, K., Cain, K. ve McCubbin, M. (2006). Maternal and Paternal Parenting, a Culturation and Young Adolescents Psychological Adjustment in Korean American Families. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*: 19, 112-129
- Kourkoutos, E. ve Erkman, F. (2011). *Interpersonal Acceptance and Rejection: Social, Emotional and Educational Contexts*. Brown Walker Press. Boca Raton Florida: USA
- Lerner, R.M. (2002). *Adolescence Development, Diversity, Context and Application*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Higher Education inc: Turts Univercity
- Lila, M., Garcia, F. ve Garica, E. (2007). Perceived Paternal and Maternal Acceptance and Children's Outcomes in Colombia. *Social Behavior and Personality*: 35(1), 115-124
- Önder, A. ve Gülay, H. (2007). Ebeveyn Kabul-Red Teorisi ve Bireyin Gelişimi Açısından Önemi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*: 21, 20-28
- Özdiker, S. (2004). *Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocukların Anneleri ile İlişkilerini Algılamaları ile Annenin Çocuğunu Kabullenme Reddetme Davranışlarına Ait Algılamaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.
- Park, W. (2009). Parental Attachment Among Korean American Adolescents. *Child Adolesc. Soc. Work*. DOI 10.1007/s10560-009-0164-2. Springer.
- Pietromonaco, R.P. ve Borrett, L. F. (2000). The Internal Working Models Concept: What Do We Really Know About The Self in Relation to Others? *Review of General Psychology*: 4(2), 155-175.
- Plusi, N. (2007). Ebeveyn-Çocuk Çatışması. *Güncel Psikoloji Dergisi*: 42-43.
- Rohner, R.P. (1986). *The Warmth Dimension Foundation of Parental Acceptance-Rejection Theory*. Newbury Park Sage Pub.
- Rohner, R.P. (2004). The Parental Acceptance and Rejection Syndrome: Universal Correlates of Perceived Rejection. *American Psychologist*, 59, 830-840.
- Rohner, R.P. & Britner, P.A. (2002). Worldwide Mental Health Correlates of Parental Acceptance-Rejection: Review of Cross Cultural and Intracultural Evidence. *Cross-Cultural Research*, 36, 16-47.
- Rohner, R.P. & Khaleque, A. (2005). *Handbook for the Study of Parental Acceptance and Rejection*, Storrs, CT: Rohner Research Publications
- Rohner, R.P. & Rohner, E. (1981). Parental Acceptance-Rejection and Parental Control: Cross-Cultural Codes. *Ethology*: 20 (3), 245-260.
- Şahin, N.H. ve Durak, A. (1994). Kısa Semptom Envanteri: Türk Gençleri İçin Uygulanması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 9 (31), 44-56
- Şahin, N.H. ve Durak B, A. ve Uğurtaş, S. (2002). Kısa Semptom Envanteri: Ergenler İçin Kullanımının Geçerlik, Güvenirlik ve Faktör Yapısı. *Türk Psikiyatri Dergisi* 13(2), 125-135.
- Şirvan Özen, D. (2009). Ergenlerde Anneden Algılanan Kabul/İlgi İle Benlik Algısı Arasındaki İlişki: Babadan Algılanan Kabul/İlginin Aracı Rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*: 12 (24), 28-38.
- Toran, M. (2010). *Farklı Sosyokültürel Düzeylere Sahip Annelerin Çocuklarını Kabullenme ve Reddetme Davranışlarının İncelenmesi*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım Ekmekçi, A. (2008). *Congruence of Parent and Child Perceptions of Parental Acceptance Rejection*. In *Interpersonal Acceptance and Rejection: Social, Emotioanl and Educational Contexts*. Ed. Erkman, F. & Kourkoutos, E. Brown Walker Press. Boca Raton Florida: USA.

### Extended Abstract

Adolescence is known as a period of constant development and change. An individual moving from childhood to maturity is not only undergoing physical and social changes but also cognitive, emotional and spiritual changes at the same time (Karabekiroglu, 2009). Akdemir and Cuhadaroglu Cetin and co observed, in their 2008 research, that the diagnoses most often observed in males were disruptive behaviour disorders, anxiety disorders, mental retardation and mood disorders, in that order; as for females they found mood disorders, anxiety disorders, disruptive behaviour disorders, mental retardation and somatoform disorder, respectively, were prevalent. In research by Cuhadaroglu Cetin and co (2004), over 60% of the adolescents in the study expressed that they felt comfortable spending time with their family and that they felt that their family trusted them and was proud of them. Parental Acceptance –Rejection Theory is fundamentally a theory which aims to explore and explain interpersonal relations, particularly the reasons for perceived acceptance – rejection during childhood, the possible effects of this on the behavioural, cognitive and emotional development and socialization of children and adults and the effects of these on their other relationships throughout their lives (Rohner, 1986). Parental rejection is accepted as the most important factor relating to mental health. (Khaleque and Rohner, 2002; Rohner and Britner, 2002).

This study aims to evaluate the relationship between perceived mother – father acceptance or rejection and perceived control of adolescents and depression, somatization, anxiety, hostility and negative self.

1. What is the level of parental acceptance –rejection perceived by adolescents in the TRNC?
2. What are the general psychological adjustment levels of adolescents in the TRNC??
3. What level of relationship is there between the above mentioned psychological problems and the perceived parental acceptance – rejection of the adolescents

492 students (322 female and 170 male) in year 10 and 11 studying in the Republic of Northern Cyprus took part in the study. The Parental Acceptance – Rejection / Control Questionnaire and The Brief Symptom Inventory were administered. The data which was entered into the SPSS program was evaluated using correlations and regression analysis.

When the results were analysed it was not observed that mother-father acceptance / rejection is a predictor of depression, anxiety, somatization, hostility and negative self. Respectively:  $R=0.285$ ,  $r^2=0.081$ ,  $F(2,489)=21.661$ ,  $p<.01$ ;  $R=0.300$ ,  $r^2=0.090$ ,  $F(2,489)=24.101$ ,  $p<.01$ ;  $R=0.179$ ,  $r^2=0.032$ ,  $F(2,489)=8.095$ ,  $p<.01$ ;  $R=0.306$ ,  $r^2=0.093$ ,  $F(2,489)=25.188$ ,  $p<.01$ ;  $R=0.346$ ,  $r^2=0.120$ ,  $F(2,489)=33.333$ ,  $p<.01$ . After analysis of the results it was observed that perceived control from the mother is a predictor of depression,  $p<.01$ . However the same cannot be said for perceived control from the father.  $R=0.185$ ,  $r^2=0.034$ ,  $F(2,489)=8.656$ ,  $p>.01$ . We can state that 3% of the variance relating to depression can be explained by perceived control from the mother – father. When the results were analysed, it was not observed that perceived control from the father is a predictor of anxiety.  $R=0.179$ ,  $r^2=0.032$ ,  $F(2,489)=8.089$ ,  $p>.01$ . However, it was determined that perceived control from the mother is a predictor of anxiety  $p<.01$ . We can state that 3% of the variance relating to anxiety can be explained by perceived control from the mother – father. When the results were analysed, it was not observed that perceived control from the father is a predictor of negative self.  $R=0.153$ ,  $r^2=0.023$ ,  $F(2,489)=5.882$ ,  $p>.01$ . However, perceived control from the mother is a predictor of negative self. We can state that 2% of the variance relating to negative self can be explained by perceived control from the mother – father. When the results were analysed, it was not observed that perceived control from the father is a predictor of somatization.  $R=0.179$ ,  $r^2=0.032$ ,  $F(2,489)=8.095$ ,  $p>.01$ . However, it was determined that perceived control from the mother is a predictor of somatisation  $p<.01$ . We can state that 3% of the variance relating to somatization can be explained by perceived control from the mother – father. When the results were analysed, it was not observed that perceived control from the mother -father is a predictor of hostility.  $R=0.187$ ,  $r^2=0.035$ ,  $F(2,489)=8.866$ ,  $p>.01$ .

This study has shown that a great majority of adolescents perceive their parents to be accepting. Our research has shown that the adolescents who participated have developed a relationship of good quality with their parents. When we investigate literary evidence, it is observed that adolescents have a tendency to perceive their parents as accepting. Socio-cultural differences make individuals from societies which view supernatural beliefs positively perceive their mothers – fathers to be more accepting when compared to other societies (Conner and Malpass, 1994). In Turkish culture, supernatural powers are perceived as generous, forgiving and supportive, therefore, this finding demonstrates an expected situation. Research by Ekmekci (2008) found similar evidence. Mothers were perceived to be more accepting compared to fathers. The importance of parental acceptance on the psychological and social development of the child is widely accepted throughout research on parental warmth (Ansari, 2002). The research conducted shows that adolescents living in the TRNC perceive warmth from their parents. Lerner (2002) states that positive parent-child interaction (warm and close relationships, where there is no animosity) is related to the psychological and social health of the adolescent. Research by Rohner and Britner (2002) found that parental rejection was related to mental health, especially depression, depressive emotions, communication problems, behavioural problems and substance abuse. It was observed that parental acceptance explains 26% of differences in psychological adjustment of children (Kim and Rohner, 2002). Many studies have stressed that in our culture parental control is viewed positively and most of the time it is interpreted as attention. Research by Park (2009) found a positive relationship between depression and parental control but a negative relationship between self-esteem and parental control. In the traditional Turkish family control is interpreted as being synonymous with attention. It was determined that depression, anxiety, somatization, hostility and negative self, in students living in the Turkish Republic of Northern Cyprus, are related to maternal control.